

Fjärde söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2024-06-23.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige..

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du genom evangelium har skänkt oss syndernas förlåtelse. Kom till oss med din helige Ande så att vi också lär oss att av hjärtat förlåta vår nästa. Behåll oss så i ödmjukhet och kärlek på den rätta vägen till himlen. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Rättfärdighet och barmhärtighet

Epistel: Ef. 4:22-28. Rättfärdighetens nya människan

Evangelium: Luk. 6:36-42. Grandet och bjälken

Vid den tiden sade Jesus till sina lärjungar: 36 Var barmhärtiga, så som er Far är barmhärtig. 37 Döm inte, så blir ni inte dömda. Fördöm inte, så blir ni inte fördömda. Förlåt, så blir ni förlåtna. 38 Ge, så ska ni få. Ett gott mått, packat, skakat och rågat, ska ni få i er famn. Med det mått som ni mäter med ska det mätas upp åt er." 39 Han gav dem också en liknelse: "En blind kan väl inte leda en blind? Faller inte båda i gropen? 40 En lärjunge står inte över sin lärare. Men när han är fullärd blir han som sin lärare. 41 Varför ser du flisan i din broders öga, men märker inte bjälken i ditt eget öga? 42 Hur kan du säga till din broder: Broder, låt mig ta bort flisan ur ditt öga, när du inte ser bjälken i ditt eget öga? Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt eget öga. Då ser du klart nog att ta bort flisan ur din broders öga.

I dagens epistel skriver aposteln Paulus: "Därför ska ni lämna ert gamla liv och lägga bort den gamla människan som går under, bedragen av sina begär. Låt er förnyas till ande och sinne och klä er i den nya människan, som är skapad till likhet med Gud i sann rättfärdighet och helighet" (Ef. 4:22-24). Här ser vi den stora skillnaden mellan vår gamla och vår nya människan. Varje kristen har inom sig båda dessa, både "den gamle Adam" och den nya människan, skapad genom dopet och tron. Detta är en okänd sanning för många, åtminstone i sin bibliska skärpa. De flesta håller visserligen med om att det finns både ont och gott hos oss människor. Stöld, misshandel, mord, lögn och bedrägeri är något förskräckligt och en hederlig människa vill inte hålla på med sådant. Detta hör till den naturliga lagen. Alla har av Gud fått ett samvete, och så länge vi inte dövar det kommer samvetet att anklaga oss om vi gör sådana onda gärningar. Och samvetet säger också att ärlighet, vänlighet, kärlek, trohet och arbetsamhet är något gott och riktigt.

Men den heliga Skrift gå mycket djupare och säger att *alla* människor inför Gud är stora syndare. Det räcker inte med en yttre rättfärdighet, som vi själva i någon mån kan åstadkomma. Nej, vi skall älska Gud *över allting* och vår nästa *som oss själva*. Detta kan ingen enda människa åstadkomma. Så är människan inte *god* innerst inne, utan *ond*. Detta säger Jesus rakt ut. "Ni som är onda" säger han (Matt. 7:11). "Ni förstår att ge goda gåvor åt era barn", säger han också. Hur går detta ihop? Jo, Jesus erkänner den yttre, naturliga godheten och kärleken som människor kan ha till varandra, även om denna är långt ifrån fullkomlig. Men han lär samtidigt att vi inför Gud är helt och hållet fallna syndare, som måste födas på nytt (Joh. 3:3ff). Aposteln sammanfattar

detta med orden: ”Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden” (Rom. 5:12). Men han säger också: ”Liksom alla dör i Adam, så ska också alla göras levande i Kristus” (1 Kor. 15:22). Detta är grunden för vår tillvaro, både för det gamla och det nya livet. Så länge vi lever utan tron har vi bara synden genom Adam. Det är vår gamla människa, som inte kan älska Gud av hjärtat utan är full av egoism, otro och alla slags synder. Men när tron på Kristus kommer blir vi födda på nytt och blir ”gjorda levande i Kristus”. Detta innebär att en kristen både har den nya människan genom tron, men samtidigt den gamla människan på grund av att synden också finns kvar. Därför utbrister också den troende aposteln Paulus:

”Jag finner alltså den lagen för mig som vill göra det goda: att det onda finns hos mig. I min inre människa gläder jag mig över Guds lag, men i mina lemmar ser jag en annan lag som kämpar mot lagen i mitt sinne och gör mig till fånge under syndens lag i min kropp. Jag arma människa! Vem ska rädda mig från denna dödens kropp?” (Rom. 7:21-24)

Somliga har dragit den felaktiga slutsatsen att Paulus här skulle tala om tiden före sin omvändelse. De kan inte tänka sig att en omvänd, pånyttfödd kristen skulle ha kvar den gamla människan med alla sina synder. Men Paulus talar verkligen om den pånyttfödda människan. Han fortsätter:

Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre! Alltså tjänar jag själv med mitt sinne Guds lag, men med köttet tjänar jag syndens lag (v. 25).

Skillnaden mellan en kristen och en icke-kristen är alltså inte att den kristne skulle vara syndfri. Nej, båda har arvsynden från Adam och hos båda finns också många synder i livet som är en följd av denna arvsynd. Men skillnaden är att den kristne lever i tron på Kristus och därmed får förlåtelse för alla sina synder. Detta gör också att den kristne blir helgad och verkligen kämpar mot synden i Andens kraft. Därför är det omöjligt att en kristen med gott samvete kan leva kvar i medvetna synder utan att med kraft kämpa emot dem. Paulus säger att det nya livet är detta är detsamma som att leva i dopets nåd. Han skriver:

Vet ni inte att alla vi som är döpta till Kristus Jesus är döpta till hans död? Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet, liksom Kristus är uppväckt från de döda genom Faderns härlighet. För om vi är förenade med honom i en död som hans, ska vi också vara det i en uppståndelse som hans (Rom. 6:3-5).

När Jesus i dagens evangelium vänder sig till sina lärjungar är det till döpta och troende lärjungar han talar. De hade i Johannesdopet mottagit syndernas förlåtelse och de trodde på Jesus som sin frälsare. Till dessa och till alla kristna i alla tider säger nu Jesus i dagens evangelium:

Var barmhärtiga, så som er Far är barmhärtig. Döm inte, så blir ni inte dömda. Fördöm inte, så blir ni inte fördömda. Förlåt, så blir ni förlåtna. Ge, så ska ni få (Luk. 6:36-38).

Liksom Gud ger sin barmhärtighet och nåd åt oss, så ska vi ge den vidare till vår nästa. Vi skall inte döma vår nästa, ty då blir vi själva dömda. Vi skall inte fördöma någon, ty då blir vi själva fördömda. Vi skall förlåta vår nästa och då blir vi själva förlåtna. Vi skall inte vara giriga utan gärna ge till vår nästa av frikostigt hjärta. Då kommer vi själva att få, säger Jesus.

Många studsar inför dessa ord. Är det inte att på nytt införa en gärningslära? Inte får vi väl Guds förlåtelse på grund av att vi själva förlåter? Nej, så är det inte. Vi får endast Guds förlåtelse i kraft av att Jesus har dött för hela världens synd och uppstått *för vår rättfärdiggörelses skull* (Rom. 4:25). Detta är en gåva som Gud av nåd skänker oss genom evangelium och som vi tar emot genom tron.

Men här talar Jesus till kristna som redan har tagit emot hans förlåtelse. Den kristne skall av hjärtat förlåta sin nästa som syndar. Den som inte gör detta förlorar Guds förlåtelse och kommer så att avfalla från tron. När lärjungarna frågade hur många gånger de måste förlåta sin nästa tänkte de att sju gånger kanske var nog. Men Jesus svarade då: *”Inte sju gånger, utan sjuttio gånger sju”* (Matt. 18:22). Detta betyder givetvis inte att vi skall förlåta exakt $7 \times 70 = 490$ gånger och sedan inte mer, utan att det inte finns någon gräns alls för hur ofta vi skall förlåta vår nästa. Men, säger någon, detta är ju en omöjlig begäran! Om min nästa syndar allvarligt mot mig kan jag helt enkelt inte bara förlåta. Kanske en eller ett par gånger, men sedan måste min nästa få veta att det finns en gräns för förlåtelsen.

Det vi här måste förstå är skillnaden mellan att förlåta någon i sitt hjärta och att säga att det syndaren gör är rätt och riktigt. En kristen har här en dubbel roll. Vi måste *å ena sidan* bekänna vad Gud säger i sin lag, t.ex. att det är fel att stjäla, ljuga och att t.ex. försvara abort eller utomäktenskapliga förbindelser. De som säger att förlåtelse är detsamma som att Jesus skulle tillåta sådant far vilse. Men *å andra sidan* skall en kristen förlåta var och en som ber om förlåtelse för sin synd. Om någon erkänner att han har ljugit, stulit eller gjort andra synder och ber om förlåtelse skall vi också verkligen ge denna förlåtelse åt vår nästa. Vi är skyldiga att göra det enligt Jesu egna ord. Men det betyder inte att vi säger att han eller hon har rätt att fortsätta att synda. Att förlåta är inte att förringa synden. Så skall t.ex. en kristen domare i sitt hjärta vara förlåtande mot alla de brottslingar han måste döma enligt lagen. En kristen polis måste ofta med kraft ingripa mot alla möjliga lagöverträdare. Men i sitt hjärta skall han samtidigt vara förlåtande och förbarmande och även vara beredd att ge sin förlåtelse till en brottsling som ångrar sig. Samtidigt ser han till att denne ändå måste fängslas och sedan dömas. Så var det förr under väckelsens tid vanligt att brottslingar kom till tro. De visste att de måste avtjäna sitt straff och sköta sig väl i fängelset. Men de bad samtidigt Gud och människor om förlåtelse och deras präst kunde då också ge dem syndernas förlåtelse genom ordet och sakramenten. Men även den brottsling som hade bett om förlåtelse måste givetvis ta sitt straff. Så hände det att dödsdömda fångar på galgbacken genom prästen fick Guds förlåtelse och sedan med glädje gick in i döden i visshet om att så få komma till himmelen.

Gud vill alltså att vi som kristna ”skall bära varandras bördor” som aposteln skriver. Vi skall överse med många brister hos vår nästa och förlåta honom. Så gör Gud med oss och vi skall ha samma sinnelag mot vår nästa. Det betyder också att vi skall be för våra fiender och vara beredda att förlåta dem när de kommer och ber om förlåtelse.

Men istället vill vi i vår egoism bara se *flisan eller grandet i vår broders öga*, medan vi samtidigt inte ser *bjälken i vårt eget öga* (Luk. 6:41). Det betyder att vi så lätt fastnar i egenrättfärdighet. Det kan ske mitt i den kristna församlingen eller i fråga om människor runtomkring oss i samhället. Då blir vi hycklare som inte bryr oss om våra

egna allvarliga synder men som kritiskt dömer vår nästas mindre synder mycket strängt. Luther betonar här att vi noga måste skilja mellan livet och läran. När det gäller Guds ords lära måste vi vara lika stränga som Guds ord och inte tillåta minsta surdeg, eftersom den då kommer att ”genomsyra hela degen” (Gal. 5:9). Men när det gäller livet måste vi ständigt vara redo att överse och förlåta.

När Jesus i vår text säger att ”en blind inte kan leda en blind” är det fråga om läran. Den som inte själv har förstått Guds ords lära kan inte lära någon annan om vägen till himlen. *Då kommer båda att falla i gropen.* Därför är det så allvarligt när en kyrka tillåter att falsk lära predikas från en eller flera predikstolar. *”En blind kan väl inte leda en blind? Fallor inte båda i gropen?”* säger Jesus (v. 39). Den som predikar måste vara mycket väl förtrogen med Guds ords lära. Därför säger vår lutherska bekännelse att ingen som inte är ”rätt kallad” av kyrkan har rätt att predika och förvalta sakramenten offentligt (Augsburgska bekännelsen, art. 14). En rättrogen kyrka är därför skyldig att se till att alla präster inom kyrkan har en ren och klar lära. Detta förutsätter en ren och klar biblisk prästutbildning och att sådana som eventuellt predikar falskt måste bli avsatta. Om detta inte sker är kyrkan inte längre rättrogen. Aposteln Paulus skriver:

En församlingsledare (präst, biskop) ska hålla sig till lärans tillförlitliga ord, så att han både kan uppmuntra med sund undervisning och tillrättvisa motståndarna (Tit. 1:9).

Men när detta är sagt måste man tydligt förklara att det även i en rättrogen kyrka finns många brister i det kristna livet. Det går aldrig att åstadkomma en s.k. ”ren kyrka” när det gäller livsföringen. Alla kristna har kvar den gamla människan och syndar på många sätt. Därför behöver de kristna ständigt vara beredda att förlåta och vara noga med att hjälpa sina medkristna på olika sätt utan att kritiskt döma dem. Kyrkan kan liknas vid ett sjukhus med många patienter som behöver omvårdnad. Genom Guds ord får de både förmaning, varning, tröst och undervisning. Genom Guds nåd kan och bör varje kristen växa i tron. Detta sker när evangelium förkunnas rent och klart och människor sätter tro till det och själva lever i syndernas förlåtelse. Men de blir då också präglade av Guds nåd så att de i ödmjukhet bär sin nästas svagheter och brister och låter Guds kärlek överflöda.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.